

پشت آنتن

در جست‌وجوی شومن‌های حرفه‌ای

سحر آزاد

● احسان علیخانی در برنامه جمعه‌شب «ماه عسل» از درآمدش گفت. این موضوع یکی از حاشیه‌هایی بود که میهمان برنامه‌اش هم به آن اشاره کرد و گفت که عنوان می‌شود یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان درآمد دارد. هرچند علیخانی این موضوع را رد کرد، اما یک جست‌وجوی ساده در مورد برنامه‌هایی از این دست که گفت‌وگومحور هستند و با عنوان «تاک‌شو» شناخته می‌شوند، نشان می‌دهد درآمدهای بالا برای مجریان یا گردانندگان این برنامه‌ها در دنیای رسانه‌های امروز، امری دور از ذهن نیست. براساس آمار، در سال ۲۰۱۳ ثروتمندترین کسانی که تاک‌شوها را اجرا می‌کنند، ایرا وینفری با ۲۰۷ بیلیون دلار، دیوید لترمن با ۴۰۰ میلیون دلار برای برنامه Late Show، جی لنو با ۲۵۰ میلیون دلار و ال‌سن دی جنرس با ۹۰ میلیون دلار برای برنامه The Ellen هستند. آنها نه‌تنها جزء ثروتمندترین گردانندگان تاک‌شوها و حتی اقدار متمول آمریکا محسوب می‌شوند بلکه اعتبارشان از نظر تأثیرگذاری روی مردم هم قابل‌توجه است.
باین‌حال اگر از این موضوع بگذریم که تاک‌شوها باعث جذب مخاطب، ایجاد اعتبار برای یک شبکه و آوردن آگهی‌های بازرگانی می‌شوند، تعداد تاک‌شوهای معروفی که توانسته‌اند در رقابت با دیگر برنامه‌ها، مخاطبان خود را پیدا کنند و به شهرت برسند، بسیار اندک هستند و جالب است که معروف‌ترین این برنامه‌ها در آمریکا تولید شده‌اند. همچنین شبکه‌های ای‌بی‌سی، سی‌بی‌اس، ان‌بی‌سی و بی‌بی‌سی از جمله رسانه‌هایی هستند که بیشترین تاک‌شوهای معروف از آنها پخش شده است که باید به آن این نکته را هم افزود که بیشتر این شبکه‌ها در بحث خبری نیز از شهرت بالایی برخوردار هستند. قدیمی‌ترین تاک‌شو نیز به برنامه جو فرانکلین برمی‌گردد که از سال ۱۹۵۱ تا ۱۹۹۳ تولید شد اما تاک‌شوی دیگری که از سال ۱۹۵۴ تاکنون از شبکه ان‌بی‌سی درحال پخش است The tonight show نام دارد و تاکنون شش نفر آن را اجرا کرده‌اند. البته تاک‌شوهای دیگری هم مانند Good Morning America که از سال ۱۹۷۵ تاکنون پخش می‌شود، Late night که از سال ۱۹۸۲ درحال پخش است یا The daily show with John Stuart که از سال ۱۹۹۶ تاکنون تولید شده است، طی این سال‌ها از اعتبار زیادی برخوردار شده‌اند. تاک‌شوها ملزم نیستند موضوع خاصی را دنبال کنند یا صرفا به سراغ افراد شاخص یا مشهور بروند. از شخصیت‌های سیاسی، هنری و ورزشی تا افراد عادی یک جامعه میهمان چنین برنامه‌هایی می‌شوند و هر یک داستان خود را مطرح می‌کنند و دراین‌میان آنچه رنگ و لعاب برنامه را بیشتر می‌کند، رفتار اجراکننده یا شومن برنامه است.
باین‌حال یک شومن علاوه‌بر ویژگی‌های فردی مانند نحوه صحبت‌کردن، اشراف به موضوع، رعایت موارد حرفه‌ای و حتی اخلاقی، فردی است که بر بسیاری دیگر از بخش‌های برنامه، انتخاب موضوع، نحوه پرداختن به آن، طراحی صحنه و… را هم نظارت و حتی ایده‌پردازی می‌کند. او همچنین با گروهی در ارتباط است که قطعا از ابتدا مشخص کرده‌اند جامعه هدف آنها چیست، چه هدفی دارند و قرار است بر چه وجهی از تازگی و جذاب‌زیودن انگشت بگذارند که بتوانند آگهی‌هاندگان و مردم را جذب کنند. پس از آن نحوه گفت‌وگوها، به‌چالش‌کشیدن موضوع یا فرد و بسیاری دیگر از مسائل مورد بحث قرار می‌گیرد. در ایران نیز از بدو راه‌افتادن تلویزیون، تاک‌شوهای وجود داشته‌اند که جای خود را در میان مردم باز کرده‌اند، اما بیشتر آنها عمر کوتاهی داشته‌اند.

برخی از آنها هم مانند «ماه عسل» که طولانی‌تر بوده‌اند، مجریان ثابتی نداشته‌اند. یکی از جذابیت‌های چنین برنامه‌هایی اطلاعات کشف‌نشده یا تازه‌ای است که در مورد یک موضوع یا فرد وجود دارد و یک شومن باید بتواند و این اختیار را داشته باشد که به زوایای پنهان ماجرا بپردازد. در واقع همین موضوع است که به برنامه اعتبار می‌دهد و حتی آن شبکه را پربرتکر می‌کند و شاید این جنبه اکنون در صداوسیما ما هم موردتوجه قرار گرفته است. هرچند صداوسیما هنوز رقیبی در حداندازه خود ندارد، اما الان که گفتگیش به حد یک خورده و مشکل بودجه دارد، می‌تواند از طریق تاک‌شوها، بخشی از هزینه‌های مالی خود را مرتفع کند. باین‌همه این موضوع زمانی محقق می‌شود که شومن‌های حرفه‌ای را تربیت کرده باشیم که توان گفت‌وگوهای جذاب و چالشی را داشته باشند. صداوسیما هم البته باید تکلیفش را با خودش مشخص و حدودمرزها را تعریف کند.

پیشنهاد روز

برده‌خوانی در شهر کتاب

● شرق: فروشگاه مرکزی شهرکتاب به مناسبت شهادت حضرت‌علی(ع)، روز دوشنبه، ۱۳ تیر یک مراسم برده‌خوانی ترتیب داده است که با حضور مرشد میرزا علی برگزار می‌شود. امسال نیز بنا به سنت سال‌های گذشته، مراسم برده‌خوانی شهادت حضرت علی (ع) از ساعت ۱۸:۳۰ در کافه کتاب این مجموعه برگزار می‌شود.

شرق: «مسعود کیمیایی» در نخستین ساخته سینمایی پدرش، پولاد، با نام «معکوس» جلو دوربین خواهد رفت. این در حالی است که روز گذشته «بانی‌فیلم» خبر داده بود کیمیایی در نخستین فیلم سینمایی فرزند خود، پولاد کیمیایی، با عنوان «معکوس» مقابل دوربین خواهد رفت. «بانی‌فیلم» نوشته بود: «پیش‌تولید «معکوس» به پایان رسیده و طبق آخرین اخبار از این پروژه، قرار است مسعود کیمیایی به‌عنوان بازیگر در چند سکانس از این فیلم بازی کند. البته حضور کیمیایی در «معکوس» منوط به حضور ناصر ملک‌مطیعی در فیلم است. ظاهرا سکانس‌هایی که قرار است کیمیایی در آن بازی کند با سکانس‌های ملک‌مطیعی مشترک است.»
«کیمیایی» در گفت‌وگو با «شرق» ضمن تکذیب این خبر، در پاسخ به این

تکذیب بازی «کیمیایی» در فیلم پدرش

سلطان جلو دوربین نمی‌رود

سؤال که آیا در فیلم «معکوس» در کسوت بازیگر ظاهر خواهد شد، گفت: «خیر. انتشار خبر بازی من در فیلم پولاد، یک شوخی بوده که توسط روزنامه بانی‌فیلم صورت گرفته. فعلا که قرار نیست در این فیلم بازی کنم». این کارگردان سینمای ایران که در سال‌های پایانی دهه ۴۰، با ساخت فیلم «قصر» جای خود را در میان کارگردانان موج‌نو سینمای ایران باز کرد، هم‌اکنون با ساخت حدود ۳۰ اثر سینمایی، از شاخص‌ترین کارگردان‌های مؤلف سینمای ایران است. کیمیایی در پاسخ به این سؤال که چرا در این فیلم بازی نخواهد کرد، افزود: «من بازیگر نیستم، اگر قرار بود بازیگر باشم، تابه‌حال بازیگری کرده بودم». از «کیمیایی» درباره نقشی که در ساخت فیلم پدرش پولاد خواهد داشت پرسیدیم، گفت: «فعلا فقط تهیه‌کننده هستم». او که از صحبت‌کردن درباره جزئیات این فیلم اجتناب می‌کرد، تنها به این نکته اشاره داشت: «فیلم یکی، دو هفته دیگر که کلید بخورد، سپس درباره آن حرف خواهیم زد. اما الان

مصائب «تاک‌شو» به سبک ایرانی

می‌شویم؛ دوگانگی‌ای که برای بسیاری از ما جای پرسش باقی می‌گذارد. از سوی دیگر دعوت از برخی میهمانان که به لحاظ فرهنگی شاید جایگاه درستی برای حضور در برنامه ندارند و صرفا پربرتگردن آنها تنها به‌نفع میهمان است و منافعش، این‌ تردید را به مطرح این‌گونه برنامه‌ها به موضوعی در ارتباط با زندگی خصوصی یا کاری‌اش اشاره کرده که بازتاب‌های فراوانی ایجاد کرده است و اغلب با طرح پرسش‌های خاص میهمانان به چالش کشیده می‌شوند.

طی هفته‌های اخیر دو میهمان در برنامه «ماه عسل» بسیار سروصدا کردند یکی‌شان، یک پُر عروس بود؛ شغلی که برای بسیاری از ما هنوز هم ناشناخته است و در این برنامه به‌خوبی معرفی شد، اما نکته‌ای که درباره تاک‌شوهای خارجی درباره صداقت برنامه به آن اشاره شد، در مورد برنامه‌ها و سوزو‌هایی از این‌دست صدق می‌کند چراکه چنین میهمانی در زندگی خصوصی خود به‌گونه‌ای دیگر رفتار می‌کند و ما با ظاهر دیگری از او در برنامه‌ای متعلق به صداوسیما کشورمان مواجه

باشد که تصور می‌کنم تا حد زیادی رسالت این برنامه هم همین است می‌تواند برای مخاطبش مفید باشد. اما متأسفانه وجود خطرقرمزهای سیاسی، اجتماعی و… باعث می‌شود تا سانسورهایی در برنامه لحاظ شود؛ کمالینکه تا چندسال پیش هم نمی‌توانستیم از ایدز صحبت کنیم و امروز دیگر خطرقرمزی درباره این موضوع وجود ندارد. برومند در بخش دیگری از صحبت‌هایش درباره دعوت از برخی میهمانان در این برنامه می‌گوید: دعوت از میهمانی که پُر عروس است و تنها به عروس و داماد نشان می‌دهد که چطور ژست بگیرند می‌تواند نکته جالبی برای مسئولان کشورمان باشد از این جهت که هرروز به طرف ظاهرنگری حرکت می‌کنیم، مراسم عروسی ۴۰ سال پیش با الان اصلا قابل مقایسه نیست و چطور همه‌چیز درگیر ظاهر شده است و تا چه حد از معنویت فاصله گرفته‌ایم و طبعاً خانواده‌های بافرهنگ و اصیل به سمت این ظاهر نمی‌روند. در نهایت اینکه برنامه‌سازی در ایران اصلا کار آسانی نیست و باید این را مدنظر داشته باشیم که ما با محدودیت‌های اخلاقی و

نمی‌توانم چیزی بگویم. این فیلم را پولاد می‌سازد، من که هیچ حال خوشی ندارم و اغلب در منزل هستم. دیسک کمر اذیتم می‌کند و این‌روزها به «کارگاه آزاد فیلم» هم به‌ندرت سر می‌زنم».گفته می‌شود بخش اعظم لوکیشن نخستین ساخته پولاد کیمیایی، جاده‌ای است و در جاده‌های اطراف تهران جلو دوربین می‌رود. اولین فیلم بلند سینمایی پولاد کیمیایی تجربه‌ای در ژانر اکشن محسوب می‌شود.فهرست عوامل پشت دوربین «معکوس» عبارتند از: نویسنده و کارگردان: پولاد کیمیایی، مدیر فیلم‌برداری: تورج منصوری، طراح صحنه و لباس: ایرج رامین‌فر، طراح چهره‌پردازی: عبدالله اسکندری، مدیر تولید: محمدرضا منصوری، سرمایه‌گذار: امین محمودیار، تهیه‌کننده: مسعود کیمیایی. گفتنی است پیش از این کارگردان‌هایی هم‌چون ابراهیم گلستان، بهمن فرمان‌آرا، داریوش مهرجویی، کمال تبریزی، ابراهیم حاتمی‌کیا، علیرضا داوودنژاد و… حضور جلو دوربین را هم امتحان کرده‌اند.

اجتماعی بسیاری مواجه هستیم».

ماه عسل، تاک‌شوی خوبی است؟

بیژن بیرنگ، کارگردان و فیلم‌نامه‌نویس، نیز در گفت‌وگو با «شرق» به تفاوت برنامه‌هایی که برمنیای گفت‌وگو ساخته می‌شوند اشاره می‌کند و می‌گوید: معمولا دو نوع تاک‌شو وجود دارد. برخی برنامه‌ها به گفت‌وگو با اشخاص اختصاص دارند که اساسا موضوع از همان گفت‌وگو نشأت می‌گیرد و برخی دیگر از برنامه‌ها برمنیای موضوع میهمانان انتخاب می‌شوند مثل برنامه ماه عسل و طبعاً ساخت چنین برنامه‌هایی مشکلات خاص خودش را دارد و شاید برنامه‌ریزی برای ساخت چنین برنامه‌هایی نزدیک به یک‌سال زمان ببرد. او ادامه می‌دهد: «برنامه‌ای که مثلا ایرا وینفری می‌سازد، شرایط کاملا متفاوتی دارد. او با تیم تحقیقاتی حدود ۴۰ نفر، تیم تولیدی که به اندازه جام‌جم ماست و داشتن چندین استودیو برنامه‌اش را روی آنتن می‌برد. در ایران این حجم از کار تنها به دوش تهیه‌کننده بی‌ضاعت از حیث مالی و امکانات فنی است و اوست که باید کار را یک‌تک انجام دهد. کارگردان سریال خانه سبز می‌افزاید: برنامه ماه عسل به عقیده من جزء تاک‌شوهای خوب تلویزیون است و در رده جهانی نیز می‌تواند ادعا داشته باشد ممکن است اشکالاتی نیز متوجه آن باشد مثل نحوه اجرا که چه کنیم تا اجرا قابل‌باورتر و درست‌تر باشد. از طرفی خاصیت چنین برنامه‌هایی نیز این است که برنامه‌سازی در جامعه ایجاد کند و باید نشان دهد که مشکلات ما چیست تا مسئولان کمی به فکر بيفتند و هنوز ما در این حیطه قدم برمی‌داریم که چرا این میهمان دعوت شد؟ رسانه ما جایی است که باید به همه افراد این کشور بپردازد و این نگاه انتخابی خوب نیست.

او ادامه داد: متأسفانه به‌دلیل گسترش فضای مجازی و امکانات فنی‌ای که در اختیار مردم ماست، همه از این فضا درست استفاده نمی‌کنند و علاوه‌بر اینکه من به احسان علیخانی و گروهش برای این برنامه خسته نباشید و تبریک می‌گویم، فکر می‌کنم می‌تواند به استفاده درست از فضای مجازی بپردازد.

اظهارنظرها درباره برنامه ماه عسل بسیار متفاوت است. این برنامه از دید برخی، برنامه موفقیتی است و از نگاه برخی دیگر بسیار ملال‌آور است که نیاز به ادامه آن در سالیان آینده نیست. باین‌حال با توجه به تغییر رویکردی که این برنامه امسال اتخاذ کرده و در نحوه انتخاب میهمانان و سوزو‌ها کیفیت مطلوبی را رعایت نکرده است، باید دید ادامه مسیر این برنامه به چه شکل خواهد بود.

و انوری چنین پاسخ داد: «کاملا درست است. قانون فرهنگستان هم این است که واژه‌هایی را که می‌سازد، حداقل سه سال به مردم عرضه کند، مردم به‌کار ببرند و بعد از سه سال آن را قطعی کند و جزء واژگان فارسی قرار دهد. (این را اضافه کنم که دنیا در حال تحول است و در زبان انگلیسی بیش از هر زبان دیگری واژه ساخته می‌شود؛ در هر ماه ۱۳ هزار واژه جدید وارد زبان انگلیسی می‌شود و همه زبان‌های دنیا از زبان انگلیسی متأثر هستند؛ از یک هیات فرانسوی که به فرهنگستان آمده بود پرسیدیم شما در مقابل هجوم زبان انگلیسی چه می‌کنید؟ گفتند ما در هر وزارتخانه یک کمیسوینی داریم که واژگان جدید انگلیسی را بررسی می‌کند و برای آنها یا معادل می‌سازد یا به زبان فرانسوی برمی‌گرداند. این امر در بسیاری از کشورها هست، در خیلی از کشورها کمیسوین‌ها، مراجع یا مؤسسه‌اتی هست که کار آنها تنظیم زبانشان است، یعنی زبان انگلیسی را مبنا قرار می‌دهند و بر مبنای آن واژه‌های جدید می‌سازند یا همان واژه‌های انگلیسی را می‌پذیرند».

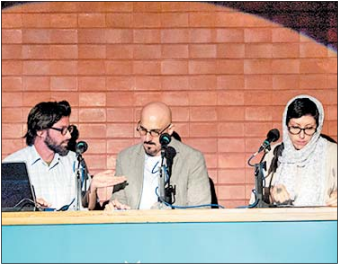
او در مورد اینکه برخی شرایط فعلی را برای زبان فارسی نگران‌کننده تلقی می‌کنند، عنوان کرد: «من

نگران نیستم، زبان فارسی مسیر خود را طی خواهد کرد و با وجود شاهکارهای بی‌نظیری که در این زبان وجود دارد برای همیشه پایدار خواهد ماند؛ مثلا دیوان حافظ را درنظر بگیرید، دیوان حافظ یکی از مراجعی است که حافظ زبان فارسی است یا آثار سعدی، اینها همواره خوانده می‌شوند و زبان فارسی را حفظ خواهند کرد. زبانی در آستانه زوال قرار می‌گیرد که آثار متعدد و شاهکار در آن نب‌وجود نیامده باشد».

چهره روز

بهنام کامرانی:

سنت در کارهای صادق تیرافکن حامی‌شود

● بهنام کامرانی در مراسم دومین سالروز درگذشت صادق تیرافکن عنوان کرد که سنت در آثار او حاد می‌شود و می‌توان رفت‌وآمد میان قهرمان معاصر و مواجهه با پدیده‌های روزمره را مشاهده کرد. دومین مراسم سالروز درگذشت صادق تیرافکن هم‌زمان با آخرین روز برپایی نمایشگاه آثار این عکاس، جمعه، ۱۲ تیر در تالار جلیل شهناز خانه هنرمندان ایران برگزار شد. بهنام کامرانی، نقاش و منتقد هنر در ابتدای این مراسم گفت: «صادق تیرافکن جزء نسلی از هنرمندان قرار می‌گیرد که خود من هم از آن نسل محسوب می‌شوم و به آن «تجربه‌گر» می‌گویم. درواقع در مقطعی که نسل ما قرار می‌گیرد، یعنی انقلاب و جنگ، تقریبا اکثر هنرمندانی که گرایش به هنر معاصر در آنها مشهود است، هنرمندانی هستند که تجربیات متفاوتی دارند. همان‌طور که می‌دانید تیرافکن هم تجربه‌های زیادی را بی گرفت؛ از تئاتر، فیلم‌سازی و سرانجام عکاسی؛ عکاسی مستند اقعاش نکرد و به عکاسی طراحی‌شده روی آورد و بعد از آن فتوکلاژ، چیدمان و… این پژوهشگر هنر با اشاره به آثار تیرافکن افزود: «در کارهای او ما نشانه‌هایی از سنت را می‌بینیم، اما درواقع این سنت حادی می‌شود البته کارهای تیرافکن انتقادی نیست، اما ما می‌توانیم در آثار او، رفت‌وآمد بین مسئله قهرمان معاصر و مواجهه با پدیده‌های روزمره را ببینیم. صادق، مرتب در حال تجربه‌کردن بود؛ از تک‌پرسوناژ تا تبدیل به بافت‌شدن انبوهی از افراد گرفته تا انتخاب قایب‌آثار که خیلی به دقت صورت می‌گرفته است. از منظر نشانه‌های معاصر در آثار او، مخاطره‌جویی شبه‌قهرمانانه درعین‌حال روی دیگر آثار صادق تیرافکن است که خارج از پرداختن به زندگی روزمره قرار می‌گیرد». در ادامه این مراسم، امیرعلی قاسمی متنی را که دکتر آندۀ آدی. فیزیتاریک، دانشیار تاریخ و تئوری هنر دانشگاه اوتواوی کانادا، در اول جولای سال میلادی جاری، درباره مجموعه دوقلوهای صادق تیرافکی با عنوان «بازنویسی تاریخ عکاسی ایران، کارهای اولیه صادق تیرافکن»، نوشته بود برای حضار قرائت کرد: «درگذشت صادق تیرافکن در اردیبهشت ۹۲ برای خانواده و دوستانش و برای تاریخ عکاسی ایران، فاجعه بود. به نظر می‌رسید آنچه به‌عنوان مجموعه آثار صادق تیرافکن می‌شناسیم، به تعدادی محدود است و قرار، نیست اثر هنری جدیدی از این هنرمند تأثیرگذار که وقتی زندگی هنری‌اش خاتمه یافت و در اوج قدرت هنری و خلاقیّت بود، کشف شود». در ادامه این نشست، توکا ملکی نیز با تشکر از دکتر قاسم تیرافکن برای تلاشش در بنیاد تیرافکن، به سخنرانی پرداخت: «جوانمرگی در هنر مصادف است با اسطوره‌سازی؛ فرصتی را فراهم می‌کند که هنرمندی را بر صدر بنشانیم و از او بتی بسازیم و در این فرصت دشمنان دیروز تبدیل به ستایشگران امروز می‌شوند. اما من به آثار صادق تیرافکن واقعا به‌عنوان کسی نگاه می‌کنم که تجربه کرد و همچنان در حال تجربه بود، بنابراین زمان و فرصتی نیاز بود تا مشخص شود این هنرمند ستاره‌ای بود در هنر معاصر ایران که درخشید و تمام شد یا نور پرفروغی است که ماندگار خواهد بود».

زیر آسمان فیروزهای

سینماها از ۱۴ تا ۱۷ تیر تعطیل هستند

● شرق: بنابر مصوبه شورای صنفی نمایش و با توجه به فرارسیدن شب‌های قدر و ایام شهادت امیرالمؤمنین(ع)، سینماهای کشور تعطیل است. غلامرضا فرجی (سخنگوی شورای صنفی نمایش) در گفت‌وگو با ایلنا، با اعلام این مطلب افزود: سینماهای کشور از روز ۱۴ تیر از ساعت ۱۸ و در روز ۱۵ تیر به‌طور کامل تعطیل هستند. روز ۱۶ تیر نیز از ساعت ۱۸ و در روز ۱۷ تیر سینماهای کشور به‌طور کامل تعطیل هستند.

«ستوان اینیشمور»

دوبار روی صحنه می‌رود

● شرق: نمایش «ستوان اینیشمور» به‌دلیل استقبال و درخواست تماشاگران دواجراتی شد. این نمایش در روزهای جمعه ۱۹، شنبه ۲۰ تیر و یکشنبه ۲۱ تیر دو سانس ۱۹ و ۲۱ روی صحنه خواهد رفت، همچنین نمایش «ستوان اینیشمور» از روز یکشنبه ۱۴ تیر تا پنجشنبه ۱۸ تیر به دلیل مصادف‌شدن با شب‌های قدر و ایام سوگواری شهادت امام‌علی(ع) اجرا نخواهد داشت. نمایش «ستوان اینیشمور» کاری از گروه تئاتر «لیبو» با طراحی و کارگردانی سیرپست این گروه، محمدحسن معجون‌ئی است.